

MEMO

Van Wethouders Rik van der Linden / Peter Heijkoop
Aan Commissie sociale leefomgeving
Datum 21 april 2020
Betreft Beantwoording toezeggingen onderwijs en jeugdhulp

Contactpersoon

S. Haksteeg / D.M. Verkade
T 078 770 4716 / 3906
E s.haksteeg@dordrecht.nl
dm.verkade@dordrecht.nl

Geachte raadsleden,

We vinden het belangrijk dat kinderen in Dordrecht kansrijk, veilig, gezond en met plezier opgroeien. Alle kinderen verdienen dezelfde kansen om zich te ontwikkelen en te ontplooien. Diverse partijen die hier een rol in spelen, zoals de kinderopvang, het onderwijs, de jeugdgezondheidszorg, het samenwerkingsverband passend onderwijs, het sociaal wijkteam en de gemeente Dordrecht, voelen allemaal de urgentie om de samenwerking en aansluiting tussen deze partijen te verbeteren.

We verwijzen voor de volledigheid naar de ambities en doelstellingen in zowel het Lokaal plan Jeugd Dordrecht 2019 – 2022 (zie RIS dossier 2296204) als ook de Dordtse Onderwijsvisie 2020-2030 (zie RIS dossier 2499014). Tijdens de thema-avond Onderwijsvisie op 10 december jongstleden is de Onderwijsvisie aan u gepresenteerd en heeft u met de aanwezige organisaties gesproken over onder andere de aansluiting onderwijs/kinderopvang en zorg.

Hieronder beantwoorden wij uw vragen, die voortkwamen uit de bespreking van de beantwoording van artikel 40 vragen inzake schoolverzuim en thuiszitters d.d. 26 maart 2019.

Toezegging 1: uit te zoeken in hoeverre er geld 'op de plank' blijft liggen bij het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs

Landelijke invalshoek

De Inspectie van het Onderwijs kwam in haar rapportage 'Financiële Staat van het Onderwijs' met de conclusie dat scholen en samenwerkingsverbanden erg veel reserves opbouwen. Dit is niet in verhouding met de risico's die er zijn. Samenwerkingsverbanden verdelen geld dat bedoeld is voor kwetsbare leerlingen, ook wel passend onderwijs genoemd.

Bij de samenwerkingsverbanden zijn de reserves in 2017 met 32 miljoen euro toegenomen en in 2018 met 20 miljoen euro. Ze hadden toen een eigen vermogen van 238 miljoen. Aan voorzieningen ligt er 3 miljoen euro op de plank. Het niet uitgeven van dit geld staat in schril contrast met de klachten van scholen over te weinig ondersteuning in de klas.

Reserves in het onderwijs, in miljoenen euro's (bron: Onderwijsinspectie)

	2016	2017	2018
Samenwerkingsverbanden passend onderwijs	209	241	260

Organisatie van het Dordtse Samenwerkingsverband

Het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Dordrecht is een samenwerking tussen bijna¹ alle scholen in Dordrecht. Er zijn in Dordrecht 41 scholen voor basisonderwijs en 14 scholen voor voortgezet onderwijs. Dit is inclusief de scholen voor speciaal onderwijs². In Dordrecht is er voor gekozen om in één organisatie te werken voor alle basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs samen; formeel is er sprake van twee samenwerkingsverbanden, zowel voor het primair onderwijs (PO) als het voortgezet onderwijs (VO).

De stichtingsvorm is in 2017 omgezet in een verenigingsvorm. Bij een vereniging is de ledenvergadering eindverantwoordelijk, bij een stichting is dit niet het geval³. De deelnemende schoolbesturen hebben via afzonderlijke algemene ledenvergaderingen (ALV) een toezichthoudende rol en invloed op de strategische koers van het samenwerkingsverband. Zij hebben daarnaast ook een eigen (school-bestuurlijke) verantwoordelijkheid in passend onderwijs.

Het samenwerkingsverband kent een directeur-bestuurder, die de vereniging bestuurt. De directeur-bestuurder is verder belast met de dagelijkse leiding van het samenwerkingsverband en met het realiseren van de doelstellingen en wettelijke taken van de verenigingen. De directeur-bestuurder vormt het bevoegd gezag van de beide samenwerkingsverbanden en bestuurt (dagelijks) beide samenwerkingsverbanden en geeft leiding aan de medewerkers van de samenwerkingsverbanden.

Reserves

Het ministerie van OCW adviseert de samenwerkingsverbanden om een bepaald percentage van het totale budget als reserve te handhaven. Op basis hiervan hanteert het samenwerkingsverband PO als uitgangspunt een reserve van € 300.000,- en het samenwerkingsverband VO een reserve van € 400.000,-.

Op de website van het samenwerkingsverband zijn het jaarverslag en jaarrekening van het samenwerkingsverband PO en VO terug te vinden. Op basis van deze informatie en de toelichting vanuit het samenwerkingsverband, heeft het samenwerkingsverband PO per 31-12-2018 een algemene reserve van € 597.425,-. De geraamde omvang van het eigen vermogen neemt per 31-12-2019 toe en bedraagt dan naar verwachting circa € 972.000,-. Het samenwerkingsverband VO heeft per 31-12-2018 een algemene reserve van € 1.216.058,-. De geraamde omvang van het eigen vermogen neemt per 31-12-2019 af en bedraagt dan naar verwachting € 1.116.000,-.

Het samenwerkingsverband geeft aan deze reserves terug te willen brengen naar een lager niveau. De reden dat de reserves op dit moment hoog zijn heeft er mee te maken dat de eerste 2 jaar van het samenwerkingsverband erg beleidsarm zijn ingevuld. De laatste 2 jaar is meer beleidsrijk ingevuld. De meerjarenbegroting laat inmiddels tekorten zien, waardoor de reserves de komende jaren naar verwachting afnemen.

Werkwijze ondersteuning aan scholen en leerlingen

De basisondersteuning in de scholen vormt het startpunt voor passend onderwijs. Basisondersteuning is die ondersteuning die alle scholen binnen het

¹ De reformatische scholen vallen onder een ander samenwerkingsverband: Berseba

² Enkel de scholen in cluster 3 (motorisch gehandicapte, verstandelijk gehandicapte en langdurig zieken kinderen) en cluster 4 (kinderen met psychische stoornissen en gedragsproblemen) zijn onderdeel van het samenwerkingsverband.

³ Voor meer informatie over de governance en mogelijke bestuursmodellen, verwijzen wij naar het rapport 'Governance in de samenwerkingsverbanden passend onderwijs', Kohnstamm Instituut, 2017.

samenwerkingsverband op eigen kracht moeten kunnen realiseren. De Inspectie van het Onderwijs heeft hiervoor een onderzoekskader opgesteld, dat het minimumniveau van basisondersteuning beschrijft op elke school.

Op het moment dat extra ondersteuning aan leerlingen nodig is, kan het samenwerkingsverband middelen verstrekken aan de scholen. Scholen kunnen hiervoor aanvragen indienen en het samenwerkingsverband kan de volgende arrangementen verstrekken aan scholen:

- individuele arrangementen (extra ondersteuning van individuele leerlingen);
- groepsarrangementen (extra ondersteuning van meerdere leerlingen met een min of meer vergelijkbare ondersteuningsbehoefte, bijvoorbeeld faalangst);
- schoolarrangementen (om het niveau van de school omhoog te brengen).

Ter illustratie zijn in onderstaande tabel de begrote budgetten 2020 opgenomen voor de arrangementen die in het PO en VO ingezet kunnen worden:

Begroting 2020	VO	PO
Individuele, groeps- en schoolarrangementen	€ 1.130.000,-	€ 1.250.000,-

Het loket met orthopedagogen van het samenwerkingsverband, kent de aanvragen toe. Er zijn vaste teams (begeleider passend onderwijs, orthopedagoog en OK-coach) gekoppeld aan de scholen die samen met de intern begeleider de aanvraag voor individuele arrangementen opstellen.

Om de afstemming en aansluiting tussen onderwijs en zorg te verbeteren, is inmiddels de werkwijze integraal arrangeren gestart (zie beantwoording toezegging 3 voor uitgebreidere informatie). Dit houdt kortgezegd in dat er passende onderwijsondersteuning en/of hulp en ondersteuning wordt geregeld, in samenwerking tussen de verschillende disciplines.

Deze ontwikkeling is pas vrij recent in gang gezet; het vormgeven van de samenwerking in de periode vanaf de decentralisatie heeft meer tijd gekost dan gedacht, maar is inmiddels goed op gang. De Taskforce Jeugd concludeerde eerder al dat alle partijen meerwaarde zien in deze samenwerking, zich bewust zijn van hun gezamenlijke opdracht en komen met voorstellen om de processen beter aan elkaar te verbinden.

Toezegging 2: update hoe het gaat met de ouder-kindcoaches (ok-coaches)

In Dordrecht werken we met OK-coaches vanuit het Sociaal Wijkteam op de belangrijkste vindplaats voor de jeugd: (voor)scholen. OK-coaches hebben twee belangrijke taken: signaleren van problematiek op school/thuis en het bieden van lichte, preventieve ondersteuning. Zij doet dit laatste door middel van kortdurende interventies: gesprekken met kinderen, gesprekken met ouders en groepstrainingen. Wanneer er meer nodig is, schakelen zij op naar een jeugdprofessional.

Begin 2019 heeft er een evaluatie plaatsgevonden door het bevragen van samenwerkingspartners. De belangrijkste opbrengsten waren: kortere lijnen,

goede bereikbaarheid op 5 dagen in de week, tevreden over de expertise en snel inzetbaar. De leerpunten waarmee we aan de slag gegaan zijn, zijn: hoge werkdruk van de OK-coach, routekaart nog onvoldoende duidelijk, verhouding met IB-er en zorg coördinator.

In 2019 hebben we met partners in het onderwijs-jeugdhulp domein de inzet van de OK-coaches besproken, waarna er een kleine wijziging in de urenverdeling plaatsvond. Momenteel zetten we 11,3 FTE aan OK-coaches in vanuit het Sociaal Wijkteam, verdeeld over Vso (3 uur per week), SBO (20 uur per week), PRO (12 uur per week), VO (138 uur per week) en PO (237,5 uur per week).

Eind dit jaar voeren we een evaluatie uit naar de inzet van de OK-coaches en de urenverdeling per school(soort). Waarna we opnieuw passend de inzet kunnen afstemmen op de vraag.

Toezegging 3: meer informatie geven over 'integraal arrangeren'. Onder meer: hoe verhoudt zich dit tot de ok-coaches, wat is hun doorzettingsmacht, en hoe zijn ze gepositioneerd?

Integraal arrangeren is integraal vanuit onderwijs èn vanuit jeugdhulp, mèt (het kind en) de ouders komen tot passende, duurzame ondersteuning om een kind zo lang mogelijk, ononderbroken, te kunnen laten leren. Vanuit de gedachte één kind-één plan-één dossier slaan kind, ouders/ verzorgers, school en aanbieders van opvoedondersteuning & jeugdhulp de handen ineen en werken aan de ontwikkeling en hulp die de jeugdige nodig heeft. Belemmeringen tussen de schotten worden weggenomen door het formuleren van een gezamenlijk geformuleerde behoefte vanuit jeugdhulp èn onderwijs.

Dit wordt mogelijk met het creëren van een loket:

- op wijkniveau voor het Primair Onderwijs integraal overleg iedere week op afroep per 1 november 2019
- op lokaal niveau voor het Voortgezet Onderwijs per 1 april 2020

Deelnemers aan dit overleg zijn:

- Jeugdprofessional
- Orthopedagoog
- Intern begeleider op school
- Begeleider passend onderwijs
- OK-coach

Bij SO/SBO/PRO/VSO wordt al koppeling zorg en onderwijs gemaakt en vindt integraal arrangeren op school plaats. De jeugdprofessional werkt daar al in de school, zo ook de OK-coach.

Hoe verhoudt de OK-coach zich tot Integraal arrangeren?

Op school werkt de OK-coach samen met de Intern Begeleider/Zorgcoördinator. Samen staan zij voor een preventieve zorgstructuur op school waar normaliseren en grip op jeugdhulp centraal staat. De Ok-coach is het eerste aanspreekpunt voor het loket integraal arrangeren.

We werken momenteel aan het professionaliseren van het werkproces van de OK-coach, zodat hij/zij een plan van aanpak kan aanreiken aan het loket wanneer integraal arrangeren nodig blijkt. Het integraal loket beoordeelt

vervolgens dit plan (als een soort poortwachter), maar kan ook erg snel doorpakken. De jeugdprofessional en de medewerker van het samenwerkingsverband worden gesteund vanuit hun bestuur en vanuit de gemeente. Vanuit de onderwijskant is doorzettingsmacht geregeld bij het Samenwerkingsverband (onderwijsplicht), vanuit de jeugdkant is de doorzettingsmacht geregeld bij de Sociaal Pontonnier (waar de jeugdprofessional een korte lijn mee heeft).

Doel korte termijn

De werkprocessen in zowel het onderwijs als het sociale wijkteam leggen we op elkaar en komen daarna tot één werkproces voor beide gremia. Sneller wordt er passende ondersteuning geboden.

De eerste ervaringen van ouders met integraal arrangeren voor het PO zijn positief. Ze kunnen in één keer hun verhaal vertellen. Alle relevante partijen zitten aan tafel.

Doel lange termijn

De opzet van deze structurele integrale loketten en de samenstelling van de interprofessionele teams die hier aan deelnemen moeten leiden tot preventie in twee richtingen: meer lichte in plaats van zware jeugdhulp en versnelde opschaling bij ernstige problematiek.

Een effectevaluatie van de nu gestarte werkwijze van integraal arrangeren, zoals toegezegd in het Investeringsplan Sociaal Domein, staat gepland eind 2020.

Toezegging 4: rapporteren over het exacte aantal kinderen dat niet naar school gaat en het ervoor staat met het Thuiszitterspact.

Voortijdig Schoolverlaten (DUO): Voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die het onderwijs verlaten zonder een startkwalificatie behaald te hebben. Een startkwalificatie is een diploma op minimaal havo- of vwo-niveau of een diploma op mbo-2 niveau of hoger. Het gaat dus niet om iemand die thuiszit, maar echt is uitgeschreven uit het onderwijs.

Volgens de definitie van DUO is het VSV-percentages in Dordrecht 2.84%. In absolute zin zijn dat 262 voortijdig schoolverlaters.

Thuiszitters (LVS): een thuiszitter is een jongere die:

- vier weken of langer niet naar school gaat;
- geen vrijstelling heeft in gevolge de leerplichtwet;
- niet ziek is;
- wel ziek is, maar conform Plan van Aanpak protocol in staat is om (gedeeltelijk) naar school te gaan.

Volgens de definitie van Leerplicht & Voortijdig Schoolverlaten (LVS) kwam het 74 keer voor in het afgelopen schooljaar dat een kind in ZHZ langer dan een maand thuis zat.

Wij gaan nog steeds uit van deze cijfers, ondanks dat wij denken dat het aantal kinderen dat niet naar school gaat waarschijnlijk hoger ligt. Wij krijgen signalen

dat het met name kinderen of jongeren betreft die binnen een school nog niet of niet meer tot leren of ontwikkeling komen en in een zorgsetting zitten; en waar het niet lukt om onderwijs toe te voegen aan het aanbod in de zorgsetting. Het gaat regelmatig over ingewikkelde hulpvragen en waar partijen vaak tegen de grenzen van wet- en regelgeving aanlopen. Dit is en wordt door diverse steden en regio's ingebracht bij de ministeries van VWS en OCW.

Context cijfers VSV

In algemene zin kun je wel stellen dat het aantal VSV-ers in Dordt stijgt. Uitgangspunt vormen de definitieve cijfers die OCW plaatst: (https://cijfers.duo.nl/ibi_apps/bip/portal/vsv_portal). De meest recente definitieve cijfers zijn van 2017/18: het VSV percentage in Dordrecht is 2.84%. In absolute zin zijn dat er 262. Een schooljaar eerder was dit percentage nog 2,48%, absoluut 231.

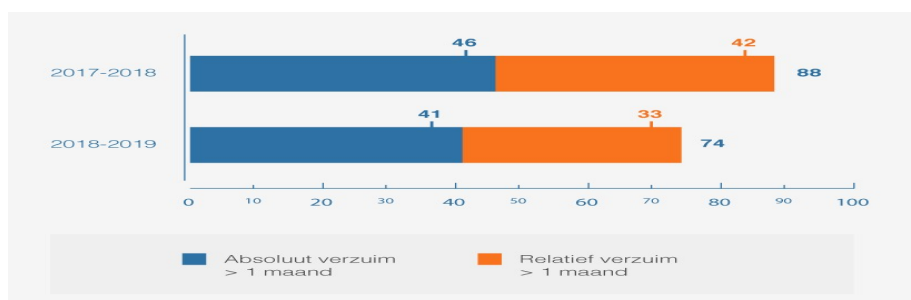
Jongeren zijn pas VSV'er als zij niet voldoen aan de urennorm in het onderwijs. Hierdoor kunnen ze tijdelijk thuiszitten én op school staan ingeschreven. Dit kan maanden duren voordat ze van leerling/student worden overgeschreven naar VSV'er. Je zou deze jongeren 'onzichtbare VSV'ers' kunnen noemen. Er wordt nu wel (veel) strenger op gelet en is een verklaring voor de stijging in de cijfers.

Context cijfers thuiszitters

In het Thuiszitterspact regio ZHZ dat door de gemeente, Leerplicht & Voortijdig Schoolverlaten (LVS), onderwijsinstellingen, stichting Jeugdteams, jeugdgezondheidszorg en ouderorganisaties is ondertekend, is de ambitie uitgesproken dat in 2020 geen enkele leerling langer dan drie maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Thuiszitten kan voorkomen worden als in een vroeg stadium door de school en de ouders samenwerking wordt gezocht met bovengenoemde partijen.

LVS komt in beeld als door school een melding wordt gedaan van vermoedelijk ongeoorloofd schoolverzuim. Wanneer dit schoolverzuim meer dan vier weken is wordt de jongere automatisch als thuiszitter geregistreerd. In de onderstaande grafiek staan de actuele cijfers van het aantal (langdurig) verzuimmeldingen in de regio ZHZ. De cijfers zijn afkomstig van de LVS administratie en gaan dus alleen over de gemelde leerlingen.

Het afgelopen schooljaar kwam het 74 keer voor dat een kind langer dan een maand thuis zat. Een jaar eerder kwam dat 88 keer voor. Het aantal kinderen dat een maand of langer niet staat ingeschreven op een school (absoluut verzuim) is gedaald (van 46 naar 41). Ook het langdurig relatief verzuim is gedaald (van 42 naar 33). Het is niet zo dat er einde van het schooljaar 74 kinderen thuiszaten. Het gaat om het aantal kinderen dat gedurende het schooljaar langer dan een maand thuiszat. Per jaar worden er ook verzuimsituaties opgelost en gaan kinderen weer gewoon naar school.

Datum 21 april 2020

Thuiszitterspact ZHZ: hoe staat het ervoor?

Het Thuiszitterspact loopt dit jaar af, maar de thuiszittersaanpak uiteraard niet. We zijn samen met partners nu bezig om een thuiszittersaanpak 2020-2023 te realiseren. De inzichten van de afgelopen jaren zetten we om in een actiegerichte aanpak met concrete maatregelen vanuit de verschillende partners, in samenwerking. De samenwerking tussen diverse partners wordt steeds beter, waardoor ook veel eerder een gezamenlijke aanpak kan worden ingezet. Op diverse plekken in de regio worden op kleine schaal goede initiatieven ontplooid. Initiatieven vooral gericht op een vroegtijdige signalering en inzet bij zorgleerlingen.

Een belangrijke les die we hebben geleerd is dat niet alle scholen tijdig melden bij schoolverzuim. Dan gaat het om meldingen van ongeoorloofd verzuim bij LVS, maar ook het betrekken van het samenwerkingsverband of andere partners bij thuiszitters die om "legitieme" redenen van bijvoorbeeld ziekte of wachtend op een behandelplek thuiszitten en dus vaak langere tijd geen onderwijs genieten. Voor scholen is het vaak lastig om daarover het goede gesprek met ouders en jongere aan te gaan. Vroegtijdige actie en interventie is daarom een belangrijke pijler in de thuiszittersaanpak de komende jaren.

Met vriendelijke groet,

Peter Heijkoop

Wethouder Werk en Inkomen, Zorg en Welzijn, Arbeidsmarkt, Onderwijs

Rik van der Linden

Wethouder Jeugd en Gezondheid, Energie en Milieu, Bereikbaarheid